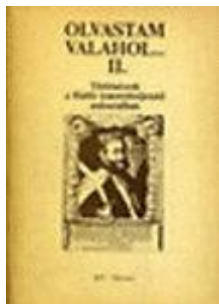

Benda Kálmán (1913–1994)

Történész, levéltáros, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Nagyváradon született, de hatéves korában – amikor a város Romániához került – családja Budapestre költözött. Tanulmányait is itt kezdte, a Pázmány Péter Tudományegyetem történelem–földrajz szakán 1937-ben szerzett tanári és bölcsészdoktori oklevelet. Egyetemi tanulmányai alatt az Eötvös Kollégium tagja volt. 1937–1938-ban a bécsi, a berlini és a párizsi egyetemen volt ösztöndíjas, már a budapesti egyetem Magyar Történeti, illetve Újkori Egyetemes Történeti Intézete munkatársaként. 1938-tól négy évig a Tatai Népfőiskola igazgatója, de a Budapesti Református Gimnázium óraadója és a kultuszminisztérium segédfogalmazója is volt. 1942–1945 között a Teleki Pál Tudományos Intézet munkatársa. 1945–1947-ig a Történettudományi Intézetté átnevezett kutatóhely, 1947–49-ig a Kelet-európai Tudományos Intézet igazgatóhelyettese volt. Eközben 1945 és 1949 között a budapesti egyetemen török kori magyar történelmet tanított, de tankönyvírói tevékenysége is ezen időszakhoz kötődik. 1949-ben politikai okok miatt valamennyi állásából elbocsátották, alkalmi munkákból élt, majd 1953-tól a Dunamelléki Református Egyházkerület levéltárosaként dolgozott. Az 1956-os forradalom idején újra behívták a Teleki (Történettudományi) Intézetbe igazgatóhelyettesi megbízással, de 1958-tól csak tudományos munkatársi beosztásban maradhatott. 1961-ben megszerezte a kandidátusi fokozatot, de politikai ürüggyel eltiltották a katedrától. Csak 1974 és 1977 között taníthatott a szegedi főiskolán, pedig mindig is oktatni szeretett volna. (1984-ben az ELTE címzetes egyetemi tanára lett.) 1979-től a történelemtudományok doktora, majd az MTA Történettudományi Bizottságának lett a tagja. 1980-tól átvette a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteményének vezetését, de részt vett az ekkor alakuló História történelmi ismeretterjesztő folyóirat szerkesztőbizottságának munkájában is. 1983-tól a Történettudományi Intézet osztályvezetője, innen ment nyugdíjba is, de tanácsadóként továbbra is segítette az intézetet. 1990-ben az MTA levelező, majd 1991-től rendes tagja lett. 1992-ben megkapta a Széchenyi-díjat. 1993-ban nyolcvanévesen lett az újonnan megalakult Károli Gáspár Református Egyetem rektora. 1994. március 14-én, egy külföldi előadóúttjáról hazaérve Ferihegyen érte utol a halál. Történészként vallotta: *„A történész, aki csak önmaga vagy néhány szakember számára kutat és ír, nem teljesíti igazán feladatát. Arra van szükség, hogy népünk minél nagyobb részének adjunk történelmi látást.”*

Munkái:

- *Magyarország története az őskortól napjainkig. A polgári iskolák III-IV. és a gimnáziumok III. osztálya számára. Szikra, Budapest, 1945.*
- *Olvastam valahol. Történészek a rádió ismeretterjesztő műsoraiban. RTV – Minerva, Budapest, 1981. (Kerekes Istvánnal)*
- *Olvastam valahol II. Történészek a rádió ismeretterjesztő műsoraiban. RTV, Budapest, 1984.*
- *Olvastam valahol III. Történészek a rádió ismeretterjesztő műsoraiban. RTV – Minerva, Budapest, 1988. (Kerekes Istvánnal)*

Irodalom:

- *Benda Kálmán műveinek bibliográfiája. Történelmi Szemle, 1984. 3. sz. 480. l.*
- *Glatz Ferenc szerk.: A tudomány szolgálatában. Emlékkönyv Benda Kálmán 80. születésnapjára. Budapest, 1993.*
- *Kováts Dániel: In memoriam dr. Benda Kálmán. Széphalom, 1994. 6. köt. 385-386. l.*
- *Tarnai Andor: Benda Kálmán (1913-1994). Irodalomtörténeti Közlemények, 1994. 3. sz. 443. l.*
- *Péter Katalin: Benda Kálmán (1913-1994). Levéltári Közlemények, 1994. 1-2. sz. 258-260. l.*
- *Diószegi István: Benda Kálmán (1913-1994). Turul, 1994. 1-2. sz. 52. l.*
- *Ladányi Sándor: Benda Kálmán emlékezete. Confessio, 1994. 3. sz.;*
- *„Nem búcsúzom...” – emlékkönyv Benda Kálmán tiszteletére. Szerk.: Nagy Tamás – Szekfű László. Generalia Kiadó Bt. Szeged, 1994;*
- *Glatz Ferenc: Emlékbeszéd Benda Kálmán sírjánál. Benda Kálmán életútja. História, 1994. 4. sz. 2-5. l.*
- *Benda Kálmán emlékére. Sic itur ad astra, 1994. 1-2. sz. 3-4. l.*
- *Kanyar József: Benda Kálmán. Honismeret, 1994. 3. sz. 104-105. l.*
- *Ladányi Sándor: Benda Kálmán (1913-1994). Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1994. 8. sz. 45. l.*
- *Csetri Elek: Benda Kálmán (1913–1994) Erdélyi Múzeum, 1994. 3-4. sz. 81. l.*

http://mek.niif.hu/02100/02185/html/img/thumb/5_140a.jpg

http://marvin.bookline.hu/product_tnimages/113/TN_0249000997075G.JPG